

WPISUJE UCZEŃ

KOD UCZNI

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PRÓBNY EGZAMIN GIMNAZJALNY Z OPERONEM CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA JĘZYK POLSKI

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 11 stron (zadania 1.–24.). Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Wpisz swój kod oraz PESEL w wyznaczonych miejscach: na tej stronie, w karcie rozwiązań i w karcie odpowiedzi.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. Rozwiązania zadań, w których musisz sam sformułować odpowiedzi, zapisz czytelnie i starannie w karcie rozwiązań zadań otwartych. Pomyłki przekreślaj.
6. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Rozwiązania zadań 1.–15., 17.–20. i 22.–23. zaznacz na karcie odpowiedzi w następujący sposób:
– wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą, np. gdy wybierzesz odpowiedź A:

<input checked="" type="checkbox"/>	B	C	D
-------------------------------------	---	---	---

- wybierz właściwą odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiednimi literami, np. gdy wybierasz odpowiedź FP:

PP	PF	<input checked="" type="checkbox"/>	FF
----	----	-------------------------------------	----

- do informacji oznaczonych właściwą literą dobierz informacje oznaczone liczbą lub literą i zamaluj odpowiednią kratkę, np. gdy wybierasz literę B i liczbę 1:

A1	A2	<input checked="" type="checkbox"/>	B2
----	----	-------------------------------------	----

7. Staraj się nie popełnić błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:

<input checked="" type="checkbox"/>	B	C	<input checked="" type="checkbox"/>
-------------------------------------	---	---	-------------------------------------

8. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**GRUDZIEŃ
2015**

**Czas pracy:
90 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 34**

W świecie kontrastów

Tekst I

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 1.–5.

Współczesna cywilizacja to nie tylko technika, technologia, urządzenia, aparatura, gadżety i wszelkie dobra. To także zmiany mentalne¹, świadomościowe i kulturowe. Idą one wszystkie w kierunku zachowań egoistycznych. Zaawansowana cywilizacja wyzwała poczucie własności i przeceniania własnej osoby osadzonej w sferze świata wartości głównie materialnych. Takie postawy rodzą z kolei zjawisko segregacji ekonomicznej² [...].

O rozbieżnościach między cywilizacyjnym postępem technicznym a stanem świadomości społecznej może świadczyć fakt przytoczony przez wybitnego teoretyka cywilizacji Svena Nieldersena, który [...] pisze m.in.: „Zdecydowana większość ludzi XXI wieku nie rozumie działania wytworów dzisiejszej cywilizacji [...]. Nie odróżniają oni np.: urządzeń analogowych od cyfrowych, albo genu od DNA, albo bitu od quantum. To cywilizacyjny »analfabetyzm«”. [...]

Na przełomie XIX i XX wieku mieliśmy zarejestrowanych blisko 200 nauk szczegółowych. Dzisiaj mamy ich prawie 2000. Skończyła się więc epoka Leonarda da Vinci. [...]

Pojedynczy człowiek nie jest w stanie ogarnąć zakresu obecnej wiedzy i ogranicza się z konieczności do swojej dziedziny badawczej, zwanej specjalizacją. Mamy więc specjalistów, a nie uczonych. [...] To kolejny paradoks³ dzisiejszej cywilizacji, w której doszło do daleko posuniętej parcelacji⁴ wiedzy ludzkiej. [...]

Dzisiejsza cywilizacja techniczna stwarza komfort i wygodę jednym, ale szykuje dramat egzystencjalny⁵ innym. To przykład cywilizacyjnego paradoksu [...].

Cywilizacja przyczyniła się do zmiany trybu życia. Wytworzyła więcej niż kiedykolwiek dawniej sytuacji zdecydowanie ekstremalnych. Długi i wyczerpujący czas pracy, który zbyt szybko eksploatuje organizm. W pracy zawodowej czy sporcie wszędzie pojawia się ostra i stresogenna rywalizacja. Jest to typ cywilizacji nękającej, w której coraz trudniej znaleźć chwile wytchnienia. [...]

Garry Hudson z Arizona University w swojej pracy pt. *Lose Civilization*⁶ pisze m.in.: „Cywilizacja XX i XXI wieku wypracowała metody masowej produkcji dóbr materialnych. W parze z tą umiejętnością nie poszły metody pracy nad samym człowiekiem, który zagubił się w meandrach⁷ coraz to bardziej zawilej cywilizacji”.

prof. dr hab. Janusz Czerny, *Kontrasty aksjologiczne współczesnej cywilizacji*,
<http://www.ur.edu.pl/pliki/Zeszyt18/02.pdf> [dostęp: 06.10.2015].

¹ zmiany mentalne – zmiany dotyczące umysłu, sposobu myślenia.

² segregacja ekonomiczna – oddzielenie od siebie w ramach jednego społeczeństwa grup ludzkich, które traktują się wzajemnie jako obce ze względów ekonomicznych, czyli poziomu zamożności, stanu posiadania.

³ paradoks – pogląd, twierdzenie zaskakująco sprzeczne z ugruntowanymi przekonaniem, często ujęte w formę błyskotliwego aforyzmu.

⁴ parcelacja – tu: podział, rozdrobnienie.

⁵ dramat egzystencjalny – tu: trudności ze względu na brak środków do życia.

⁶ *lose civilization* – stracona cywilizacja.

⁷ meander – zakole; fragment koryta rzeki o kształcie przypominającym pętlę lub łuk.

Zadanie 1. (0–1)

Autor tekstu

- A. jest jednoznacznym zwolennikiem postępu technicznego i technologicznego.
- B. analizuje pozytywne i negatywne skutki postępu cywilizacyjnego ludzkości.
- C. nie dostrzega niebezpieczeństw związanych z rozwojem cywilizacyjnym.
- D. poddaje jednoznacznej krytyce osiągnięcia naukowe i uważa je za szkodliwe.

Zadanie 2. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli zdanie jest fałszywe.

2.1.	Człowiek XXI wieku doskonale rozumie zasady działania najnowszych wynalazków.	P	F
2.2.	Mimo tego, że rozwój nauki usprawnił codzienne czynności człowieka, wielu ludzi nie ma czasu na odpoczynek.	P	F
2.3.	Postęp techniczny prowadzi do wyzwiania w ludziach postaw egoistycznych i przeceniania wartości materialnych.	P	F

Zadanie 3. (0–1)

W kontekście 3. i 4. akapitu tekstu „epoka Leonarda da Vinci” to czasy

- A. ludzi zacofanych, niechętnych wszelkim zmianom.
- B. intensywnego rozwoju jednej dziedziny wiedzy.
- C. wielkich uczonych, ludzi wszechstronnie wykształconych.
- D. doskonalenia się naukowców w wąskich specjalizacjach.

Zadanie 4. (0–1)

Autor tekstu w wielu fragmentach swojej wypowiedzi posługuje się słownictwem charakterystycznym dla stylu

- A. artystycznego.
- B. urzędowego.
- C. potocznego.
- D. naukowego.

Zadanie 5. (0–1)

Występujące w tekście imiesłowy: „zaawansowana”, „wyczerpujący”, „nękającej” pełnią funkcję określeń

- A. rzeczowników.
- B. przymiotników.
- C. przysłówków.
- D. czasowników.

Tekst II

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 6.–11.

Dewotce służebnica w czymś przewiniła
Właśnie natenczas, kiedy pacierze kończyła.
Obróciwszy się przeto z gniewem do dziewczyny,
Mówiąc właśnie te słowa: „... i odpuść nam winy,
Jako i my odpuszczamy” – biła bez litości.
Uchowaj, Panie Boże, takiej pobożności!

<http://literat.ug.edu.pl/ikbajk/021.htm>

Zadanie 6. (0–1)

Z tekstu wynika, że mianem „dewotki” określa się kobietę

- A. poważną i wymagającą bezwzględnego posłuszeństwa od swych służących.
- B. gorliwie manifestującą pobożność, która jest jednak pozorna i powierzchowna.
- C. niezrównoważoną, łatwo wpadającą w gniew z mało istotnych powodów.
- D. głęboko religijną i oddaną wierze, która stanowi sens jej życia.

Zadanie 7. (0–1)

Cechą dewotki skrytykowaną w utworze jest

- A. obłuda.
- B. chciwość.
- C. lenistwo.
- D. naiwność.

Zadanie 8. (0–1)

W tabeli znajdują się informacje dotyczące tekstu II. Wybierz informację, która jest prawdziwa – zaznacz P we właściwym miejscu.

1.	Zachowanie tytułowej bohaterki wobec służącej świadczy o tym, że podejmowała ona decyzje adekwatne do sytuacji i umożliwiała winnym naprawienie szkód.	1P
2.	Przedstawiona w utworze sytuacja ma przekonać czytelników o tym, że czyny i działania muszą być odzwierciedleniem wypowiedzianych słów i głoszonych poglądów.	2P

Zadanie 9. (0–1)

W ostatnim wersie utworu wyrażono

- A. współczucie dla smutnego losu służącej.
- B. przekonanie o pobożności głównej bohaterki.
- C. przestrożę przed udawaną bogobojnością dewotki.
- D. aprobatę dla praktyk religijnych tytułowej postaci.

Zadanie 10. (0–1)

Które powiedzenie najtrafniej oddaje sens pouczenia płynącego z utworu Ignacego Krasickiego?

- A. Pan każe, sługa musi.
- B. Nie ten święty, co zgięty.
- C. Błądzić jest rzeczą ludzką.
- D. Przeciwności uczą pobożności.

Zadanie 11. (0–1)

Polskim pisarzem, który zasłynął jako autor bajek, jest

- A. Jan Kochanowski.
- B. Ignacy Krasicki.
- C. Henryk Sienkiewicz.
- D. Bolesław Prus.

Tekst III

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 12.–16.

Jednakże przed wyruszeniem do Szczytna czterej bracia i de Fourcy przyszedli jeszcze pożegnać się z księciem i księżną. Było to pożegnanie niezbyt przyjazne, wszelako książe, nie chcąc, wedle starego polskiego obyczaju, wypuszczać gości z domu z próżnymi rękoma, podarował każdemu z braci piękny błam¹ kuni i po grzywnie srebra, oni zaś przyjęli z radością, zapewniając, że jako zakonnicy zaprzysiężeni na ubóstwo nie zatrzymają tych pieniędzy dla siebie, ale rozdadzą je ubogim, którym zarazem polecą się modlić za zdrowie, sławę i przyszłe zbawienie księcia. Uśmiechali się pod wąsem z tych zapewnień Mazurowie, albowiem dobrze znana im była chciwość zakonna, a jeszcze lepiej kłamstwa Krzyżaków. Powtarzano na Mazowszu, że „jako tchórz cuchnie, tak Krzyżak łąze”. Książe też jeno machnął ręką na podobną podziękę, a po ich wyjściu rzekł, iż rakiem chyba pojechałby do nieba za przyczyną modlitw krzyżackich.

Lecz przedtem jeszcze, przy pożegnaniu się z księżną, w chwili gdy Zygfryd de Löwe całował jej rękę, Hugo de Danveld zbliżył się do Danusi, położył dłoń na jej głowie i głaszcząc ją, rzekł:

– Nam przykazano dobrem za złe płacić i miłować nawet nieprzyjaciół naszych, więc przyjedzie tu siostra zakonna i przywiezie wam, panienko, gojący balsam hercyński. [...]

Zauważył tę rozmowę de Fourcy, a że uderzyła go przy tym uroda dziewczyny, więc gdy już ruszyli ku Szczytnu, zapytał:

– Co to za piękna dwórka, z którą rozmawialiście na odjeźdźnym?

– Córka Juranda! – odpowiedział Krzyżak.

A pan de Fourcy zdziwił się.

– Ta, którą macie pochwycić?

– Ta. A gdy ją pochwycim, Jurand nasz. [...]

Pan de Fourcy pozostał nieco za Krzyżakami i jechał w głębokim zamyśleniu. Był on od kilku lat gościem Zakonu, brał udział w wyprawach na Żmudź, gdzie odznaczył się wielkim męstwem, i podejmowany wszędy tak, jak tylko Krzyżacy umieli podejmować rycerzy z dalekich stron, przywiązał się do nich mocno, a nie mając własnej fortuny zamierzał wstąpić w ich szereg. [...] Teraz jednak wydało się panu de Fourcy, że Hugo de Danveld mówi takie rzeczy i podaje takie sposoby, na które wzdrygnąć się powinna dusza w każdym rycerzu – a zaś inni bracia nie tylko nie powstają na niego z gniewem, ale przytakują każdemu jego słowu. Więc zdziwienie ogarniało go coraz większe i wreszcie zadumał się głęboko, czy mu przystoi do takich uczynków rękę przykładać.

Gdyby bowiem chodziło tylko o porwanie dziewczyny, a następnie o wymienienie jej za Bergowa, byłby się może na to zgodził, chociaż poruszyła go i ujęła za serce uroda Danusi. [...] Ale Krzyżakom szło widocznie o co innego. Oni przez nią chcieli dostać wraz z Bergowem i samego Juranda – obiecać mu, że ją wypuszczą, jeśli się za nią odda, a potem zamordować go, a z nim razem, dla ukrycia oszustwa i zbrodni – zapewne i dziewczynę. [...] I burzyła się w nim dusza co chwila mocniej na taką bezczelność [...].

<http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/krzyzacy-tom-pierwszy.html#f1899>

¹ blam – zszyte z sobą brzegami, wyprawione skóry futerkowe ze zwierząt jednego gatunku, służące zwykle do podsycia płaszcza.

Zadanie 12. (0–1)

Którą cechę Krzyżaków najwyraźniej wyeksponował autor w powyższym fragmencie utworu? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. dobroć
- B. pobożność
- C. zachłanność
- D. kłamliwość

Zadanie 13. (0–1)

Co wywołało refleksje pana de Fourcy’ego? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. podstępne plany i knowania Krzyżaków
- B. łaskawość de Danvelda wobec Danusi
- C. pobożność i skromność braci zakonnych
- D. nadzwyczajna uroda córki Juranda

Zadanie 14. (0–1)

Sprzeczność między zachowaniem a prawdziwymi intencjami postaci została podkreślona przez Sienkiewicza w wizerunku

- A. polskiego księcia.
- B. Mazurów.
- C. Krzyżaków.
- D. pana de Fourcy’ego.

Zadanie 15. (0–1)

Celowe zastosowanie archaizmów, np. „wszelako”, „wedle”, „jeno”, w celu przybliżenia realiów epoki, w której rozgrywają się zdarzenia, jest charakterystyczne dla powieści

- A. historycznej.
- B. obyczajowej.
- C. przygodowej.
- D. fantastycznonaukowej.

Zadanie 16. (0–1)

Przyporządkuj frazeologizmom (1.–4.) występującym we fragmencie *Krzyżaków* ich znaczenie (A–E).

1.	machnąć na coś ręką	A.	stać się członkiem jakiejś organizacji
2.	przykładać rękę do czegoś	B.	być poruszonym, gniewać się, złościć
3.	wstąpić w szeregi czegoś	C.	uczestniczyć w czymś, przyczynić się do czegoś
4.	odejść z pustymi rękami	D.	zrezygnować z czegoś, uznać coś za stracone
		E.	bez niczego; nie załatwić niczego

ZAPISZ ROZWIĄZANIE W KARCIE ROZWIĄZAŃ ZADAŃ OTWARTYCH!

Tekst IV

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 17.–21.

Wchodzą Księżę z orszakiem, Monteki i Kapulet z małżonkami swymi i inne osoby.

KSIAŻĘ

Gdzie są nikczemni sprawcy tej rozterki?

BENWOLIO

Dostojny księżę, ja mogę objaśnić
Cały bieg tego nieszczęsnego starcia.
Oto tu leży, przez Romea zgładzon,
Zabójca twego krewnego, Merkucja.

PANI KAPULET

Tybalt! Mój krewny! Syn mojego brata!
Boże! Tak marnie zgładzony ze świata!
O mości księżę, błagam twej opieki,
Niech za krew naszą odda krew Monteki.

KSIAŻĘ

Benwolio, powiedz, kto ten spór zapalił?

BENWOLIO

Tybalt, którego Romeo powalił.
Romeo darmo przekładał, jak próżną
Była ta kłótnia, przypominał zakaz
Waszej księżęcej mości, ale wszystkie
Te przedstawienia, uczynione grzecznie,
Spokojnym głosem, nawet w korny sposób,
Nie mogły wpłynąć na zawzięty umysł
Tybalta. Zamiast skłonić się do zgody
Zwraca morderczą stal w Merkucja piersi,
Który, podobnież uniesiony, ostrze
Odpiera ostrzem i uszedłszy śmierci,
Śle ją nawzajem Tybaltowi: ale
Bez skutku, dzięki zręczności tamtego.
Romeo woła: „Hola! przyjaciele!
Stójcie! odstąpcie!”, i ramieniem szybszym

Od słów rozdziela skrzyżowane klingi,
Wpadając między nich; lecz w tejże chwili
Cios wymierzony z boku przez Tybalta
Przeciął Merkucja życie. Tybalt zniknął;
Wkrótce atoli ukazał się znowu,
Kiedy Romeo już był zemstą zawrzał.
Starli się w oka mgnieniu i nim szpadę
Wyjąć zdołałem, by wstrzymać tę zwadę,
Już mężny Tybalt wskroś poległ przeszyty
Z ręki Romea, a Romeo uszedł.
Tak się rzecz miała: jeżeli się minął
Z prawdą, bodajem ciężką śmiercią zginął.

PANI KAPULET

On jest Montekich krewnym, przywiązanie
Czyni go kłamcą, nie wierz mu, o panie!
Ich tu przynajmniej ze dwudziestu było;
Dwudziestu przeciw jednemu walczyło.
Sprawiedliwości, panie! Kto śmierć zadał,
Słuszna, by śmiercią za to odpowiadał.

KSIAŻĘ

Tybalt ją zadał wprzód Merkucjuszowi,
Romeo jemu; któż słusznie odpowie?

MONTEKI

Nie mój syn, panie; o, nie wyrzec tego!
On był Merkucja najlepszym kolegą
I przyjacielem; w tym jedynie zgrzeszył,
Ze Tybaltowi nieprawnie przyspieszył
Rygoru prawa.

KSIAŻĘ

I za ten to błąd
Banitujemy¹ go na zawsze stąd.
Z bliska mię wasze dotknęły niesnaski,
Skoro mój własny dom cierpi z ich łaski;
Ale ja takie znajdę środki na nie,
Że wam spór każdy obmierzłym się stanie,
Wszelkie wykręty na nic się nie zdadzą:
Ni łzy, ni prośby winnym nie poradzą,
Uprzedzam! Niechaj Romeo ucieka,
Bo gdy schwytyany będzie, śmierć go czeka.
Kaźcie stąd zabrać te zwłoki. Łaskawość
Zbrodnią jest, kiedy oszczędza nieprawość.
Wychodzą.

<https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/romeo-i-julia.html#m1224663742330>

¹ banicja – dawna kara polegająca na wygnaniu z kraju i pozbawieniu praw obywatelskich.

Zadanie 17. (0–1)

Czym krewnym był Romeo?

- A. Księcia
- B. Merkucja
- C. Tybalta
- D. Benwolia

Zadanie 18. (0–1)

Ostatnia wypowiedź Księcia świadczy o jego

- A. niezdecydowaniu.
- B. stanowczości.
- C. zarozumiałstwie.
- D. wyrozumiałości.

Zadanie 19. (0–1)

Uzupełnij zdania dotyczące tekstu IV. W każdym zdaniu wybierz jedną z podanych odpowiedzi.

19.1. Formą wypowiedzi, jaką posługują się bohaterowie we fragmencie *Romea i Julii* Williama Szekspira, jest A / B.

- A. dialog B. monolog

19.2. Fragment „Wychodzą Księżę z orszakami, Monteki i Kapulet z małżonkami swymi i inne osoby” jest przykładem A / B.

- A. tekstu głównego B. tekstu pobocznego

Zadanie 20. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz F, jeśli zdanie jest fałszywe.

1.	W zdaniu „On jest Montekich krewnym” występuje orzeczenie imienne.	1F
2.	W wypowiedzeniu „Tak marnie zgładzon ze świata” wyraz „marnie” pełni funkcję przydawki.	2F
3.	W zdaniu „I za ten to błąd banitujemy go na zawsze stąd” występuje podmiot gramatyczny.	3F

Zadanie 21. (0–2)

Wyjaśnij znaczenie słów Księcia: „Łaskawość zbrodnią jest, kiedy oszczędza nieprawość”. Na podstawie przykładu z tekstu uzasadnij, że Księżę postępuje zgodnie z wygłoszonym poglądem.

ZAPISZ ROZWIĄZANIE W KARCIE ROZWIĄZAŃ ZADAŃ OTWARTYCH!

Tekst V

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania 22.–23.

Oto jest fiolet – drzewa cień idący żwirem,
fiolet łączący miłość czerwieni z szafirem. –
Tam brzoź różowa kora i zieleń wesoła,
a w jej ruchliwej sukni nieb błękitne koła.
A we mnie biało, biało, cicho, jednostajnie –
bo noszę w sobie wszystkich barw skupioną tajemę. –
O jakże się w białości mojej bieli męczę –
chcę barwą być – a któż mnie rozbije na tęczę?

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, *Barwy* [w:] Bożena Chrzastowska, Seweryna Wysłouch, *Poetyka stosowana*,
Warszawa 1987, s. 289.

Zadanie 22. (0–1)

W utworze *Barwy* podmiot liryczny jest

- A. zafascynowany bogactwem swoich przeżyć.
- B. zmęczony życiem i nieustannym cierpieniem.
- C. spragniony uczuć, wielkich wrażeń i doznań.
- D. rozczarowany złudnym urokiem przyrody.

Zadanie 23. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli zdanie jest fałszywe.

23.1.	Obecność wielu barw w opisie świata jest metaforą jego piękna, bogactwa i różnorodności uczuć, jakich może doświadczyć człowiek.	P	F
23.2.	Powtórzenie i wyliczenie we fragmencie: „A we mnie biało, biało, cicho, jednostajnie” jest podkreśleniem głębokich i bogatych przeżyć podmiotu lirycznego.	P	F
23.3.	W ostatnim wersie wiersza podmiot liryczny wyraża swoje pragnienia za pomocą metafory i pytania retorycznego.	P	F

Zadanie 24. (0–10)

Czy zgadzasz się z twierdzeniem, że ludzie nie zawsze postępują zgodnie z tym, co mówią? Uzasadnij swoje stanowisko w rozprawce. W argumentacji wykorzystaj przykłady z literatury i świata rzeczywistego.

ZAPISZ ROZWIĄZANIE W KARCIE ROZWIĄZAŃ ZADAŃ OTWARTYCH!

OPERON
Edukacja jest podróżą

Egzamin Gimnazjalny 2016



JEDYNE
SPRAWDZONE
VADEMECUM
I TESTY
NA RYNKU



BEZPŁATNA
PLATFORMA
ON-LINE

Wybierz sprawdzoną metodę!

www.sklep.operon.pl

ISBN 978-83-7879-284-0



9 788378 792840